

Multitekniker på kurs

Så skall det låta är för de flesta mest känt som en av de mest sedda SVT produktionerna, och efter mycket kritik satsar nu SVT stort på att tittarna skall kunna höra vad som sägs. Hörbarhetsprojektet som även heter God hörbarhet i SVT sätter 100 medarbetare i skolbänken under tre dagar. Utbildningen vänder sig till de medarbetare som har dubbla yrkesroller som exempelvis fotograf/redigerare. Monitor besökte ett av utbildningsevenemangen som hölls på SVT i Göteborg.

Kritiken mot ljudet har inte bara varit intern utan även kommit från Hörselfrämjandet och den blev allt mer högljudd varför SVT beslutade sig för att dra igång en massiv utbildningsinsats. Totalt bedömdes 1 000 medarbetare vara i behov av ljudutbildning, men till en början räcker projektpengarna till att utbilda 100 tekniker med flera funktioner. Kursen leds och har lagt upp av Ulf Grünbaum. Ulf har jobbat som ljudtekniker i tio år och givit kurser i tre år, bland annat på TV4, Gamleby Folkhögskola och på tv-utbildningen i Piteå. När utbildningen

hölls i Göteborg var det sjätte gången som han höll kursen.

Har du behövt ändra på innehållet på grund av att kursdeltagarna hade andra förkunskaper än du förväntade dig?

– Nej, men det vi har gjort är att vi lagt mer tid på den praktiska tiden i Avid och så vi har effektiviserat och valt bort vissa grejer, det är framförallt elektronik-kunskap som fått stryka på foten. Det har inneburit att deltagarna kan lägga hela sista dagen på att sitta i Aviden under vår handledning. Deltagarna behöver mycket tid för att förankra det som de lärt sig.

Är det någonting som förvånat dig vad det gäller deltagarnas förkunskaper?

– Ja, att de är så varierande. En del redigerare är till exempel väldigt duktiga på att lägga musik till tal och det är ju en stor stöttesten. De kan interfoliera och vet precis vilken musik de skall välja och var de skall lägga den medan andra inte vet någonting.

Hur är det med kunskaperna att få med sig ett bra ljud hem?

– Den teoretiska kunskapen finns nog. Problemet är att man inte tar med sig kunskapen ut på fältet och jobbar så

praktiskt. Dom har ett samvete som säger att jag borde inte göra den här inspelningen vid den här vägen, men det är så många andra parametrar som övertalar dem att göra inspelningen i alla fall. Det kan vara en snygg bild, att de har bråttom hem eller så har de en producent med sig som tycker att det här är det bästa stället.

Kommer tittarna att höra skillnad på inslag gjorda före respektive efter kursen?

– Absolut! Problemet är att som det ser ut nu så utbildar vi inte alla som behöver så förhoppningsvis blir det en fortsättning efter jul. SVT säger att nu börjar hela hörbarhetsprojektet att slå igenom och dessa tekniker kommer definitivt att prestera mycket bättre.

Kursinnehåll

Kursen täcker grundprinciperna för bra ljud, från munhålan till högtalaren och omfattar både teori och praktik. Ulf Grünbaum förklarar för kursdeltagarna att vårt svenska språk är rikt på tonlösa konsonanter som FKPS och T. Det är viktigt för en ljudtekniker att förstå vilka frekvenser som bär vilka bokstäver. Efter kursen så vill Ulf att deltagarna skall förstå varför det

absolut inte är lämpligt att försöka plocka bort skarpa "s" med en vanlig EQ-funktion. Vid det kurstillfälle som Monitor var med erkände de flesta deltagarna en yttlig bekantskap med EQ-funktionerna i en redigering. En uppfattning som tyvärr verkar vara ganska vanlig är att inte röra någonting av rädsla för att göra fel. Syftet med kursen är att ta bort den rädslan och ge redigerarna modet att våga skruva på EQ-rattarna och vara ganska säkra på vad de håller på med.

Kursdeltagarna

Marianne Lindekrantz har en bakgrund som fotograf/ljudtekniker på ett litet filmbolag innan hon kom till SVT. På SVT arbetar hon nu som redigerare på Drama och där arbetas det alltid ihop med en ljudläggare. Har hon lärt sig något på kursen som hon inte visste tidigare?

– Ja, det tycker jag absolut att jag har utan att direkt kunna peka på någonting, men jag tycker att kursen är väldigt bra. Hittills kan jag inte direkt använda det i mitt dagliga arbete för jag är inte riktigt där än eftersom jag fortfarande klipper drama.

Tommy Eriksson vars mångfacetterade

Ulf Grünbaum

“SVT säger att nu börjar hela hörbarhetsprojektet att slå igenom och dessa tekniker kommer definitivt att prestera mycket bättre.”

Multitekniker på kurs

bakgrund innehåller "rocktrummis, el-teletekniker, kabelverksarbetare, lagerarbetare, hydraulmontör, bilentusiast och båtörömmare" är 50 % fotograf och 50 % redigerare på SVT Falun. Möjligen har han haft lite nytta av sina förkunskaper som livljudtekniker.

– På SVT började jag som redigerare efter att tidigare ha arbetat på TV4 som fotograf och jag tycker att jag på kursen fått lära mig många "hands-on trick" och kursen har varit en jättebra uppfriskning av teorin. Ända från fysikens lagar med luften och dess vibrationer till att välja rätt utrustning och använda den riktigt genom hela kedjan från inspelning till sändning. Jag måste säga att jag tycker att Uffe är en av de bättre pedagogerna hittills.

– Det tycker jag också, fyller Marianne Lindekrantz i och resten av gruppen håller med.

– Det finns så mycket bra folk på SVT som är så duktiga, men de är inte några pedagoger så de kan inte föra kunskapen vidare utan de sitter på den och jag tycker att det är talande att man tar in någon

utifrån, menar Tommy.

– Det är bra med en modern lärare, menar Marianne. Många gånger blir det de från SVT som håller på att gå i pension som blir satta på att hålla utbildning.

– Det fina med detta är att nu har de gått ifrån det här bildtänkandet och nu är det ljudet. När jag började 1994 då togs ljudteknikern bort. Det verkade som att bara vi kom hem med en bild så var det bra, menar Nils Josef Labba, SVT Kiruna.

– Det kan vara så att verkligheten har kommit i kapp och man har plockat bort ljudtekniker och gamla produktionsbitar och man har bara velat bli av med saker, men man har inte insett fullt ut vad det innebär, menar Torkel Wennman, SVT Göteborg.

Den samlade uppfattningen tycks vara att alltför anställda på SVT får ett snedstreck mellan sina två yrkesbeteckningar.

– Man kan också vara kritisk till hur ljudteknikerna jobbat. Dom har ibland varit överkänsliga och sagt att här går inte att spela in, vi måste ha en OB-buss, vi måste ha B-ljud och C-ljud, fast det bara är en

enkel inspelning, säger Torkel Wennman.

Tommy Eriksson jobbar på SVT teckenspråk med tv för döva och hörselskadade.

– Vi har mycket fokus på hörbarhet och man måste tänka visuellt från början men man måste också ljudlägga noggrant eftersom det finns så många grader av ned-satt hörsel. Många tittare har hörselskador utan att kunna teckenspråket.

Summering

Kursdeltagarna är väldigt nöjda med kursen och dig som pedagog, har du någon förklaring till det?

– Jag kan det här väldigt bra och det är klart att då blir det lättare att lära ut. Det är alltid svårt att lära ut saker som man inte behärskar riktigt.

Vad menar du är den största bristen på det ljud som spelas in idag?

– Då måste jag säga två saker. Det ena är att det är för mycket bas och för lite diskant vilket gör det otydligt. Det andra är att det innehåller för mycket störljud så att talet drunknar i störljudet.